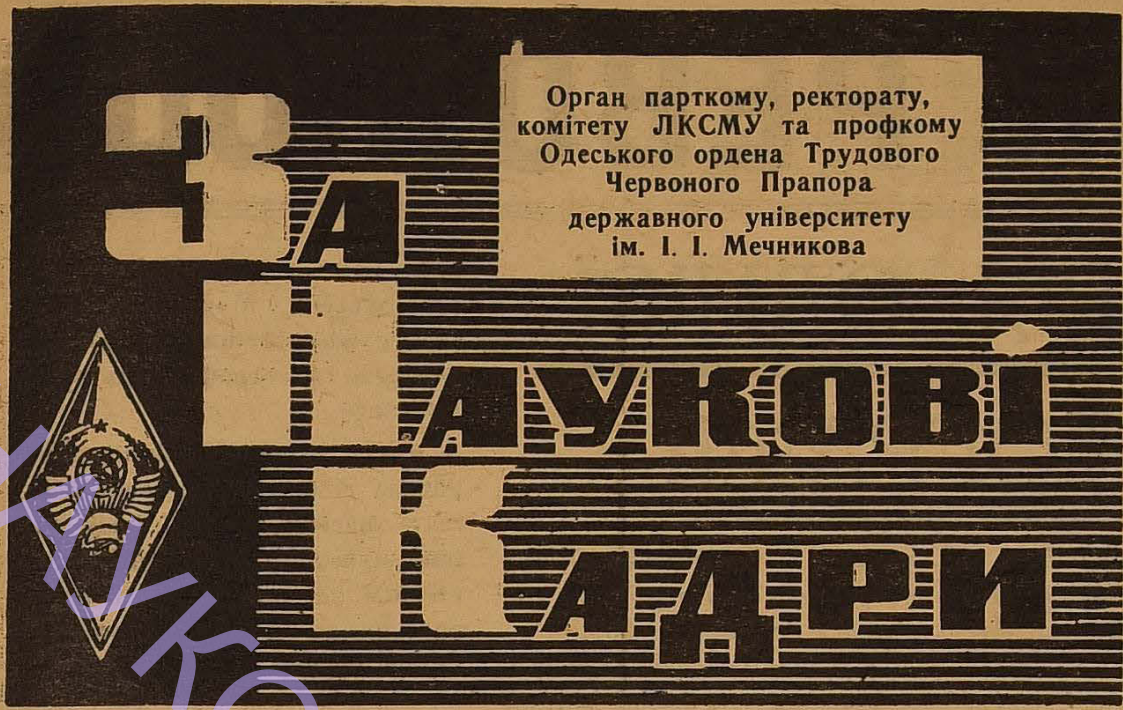

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

Орган парткому, ректорату,
комітету ЛКСМУ та профкому
Одеського ордену Трудового
Червоного Прапора
державного університету
ім. І. І. Мечникова

РІК ВИДАННЯ
XXXIV

№11 (922)

27 БЕРЕЗНЯ

1968 р.

Ціна 2 коп

Завтра—минає 100 років

ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

Олексія Максимовича Горького—

великого гуманіста,

БУРЕВІСНИКА ПРОЛЕТАРСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ,

ОСНОВОПОЛОЖНИКА РАДЯНСЬКОЇ

літератури

1868 НАШІ ГОРЬКІЙ 1968

РОДОНАЧАЛЬНИК
радянської літера-
тури М. Горький великий
як геніальний художник
слова і як самовідданий
борець за щастя людства,
за здійснення ідеалів ко-
мунізму.

Епоха величезних рево-
люційних потрясінь ви-
значила життєвий шлях
письменника - громадяни-
на. Горький бачив перші
кроки робітничого руху,
був свідком і сучасником
трьох російських револю-
цій. Ця епоха боротьби і
перемог народу стала про-
відною темою горьківської
творчості, яка різноманіт-
но відбила загибель ро-
сійського капіталізму під
натиском революційних
сил.

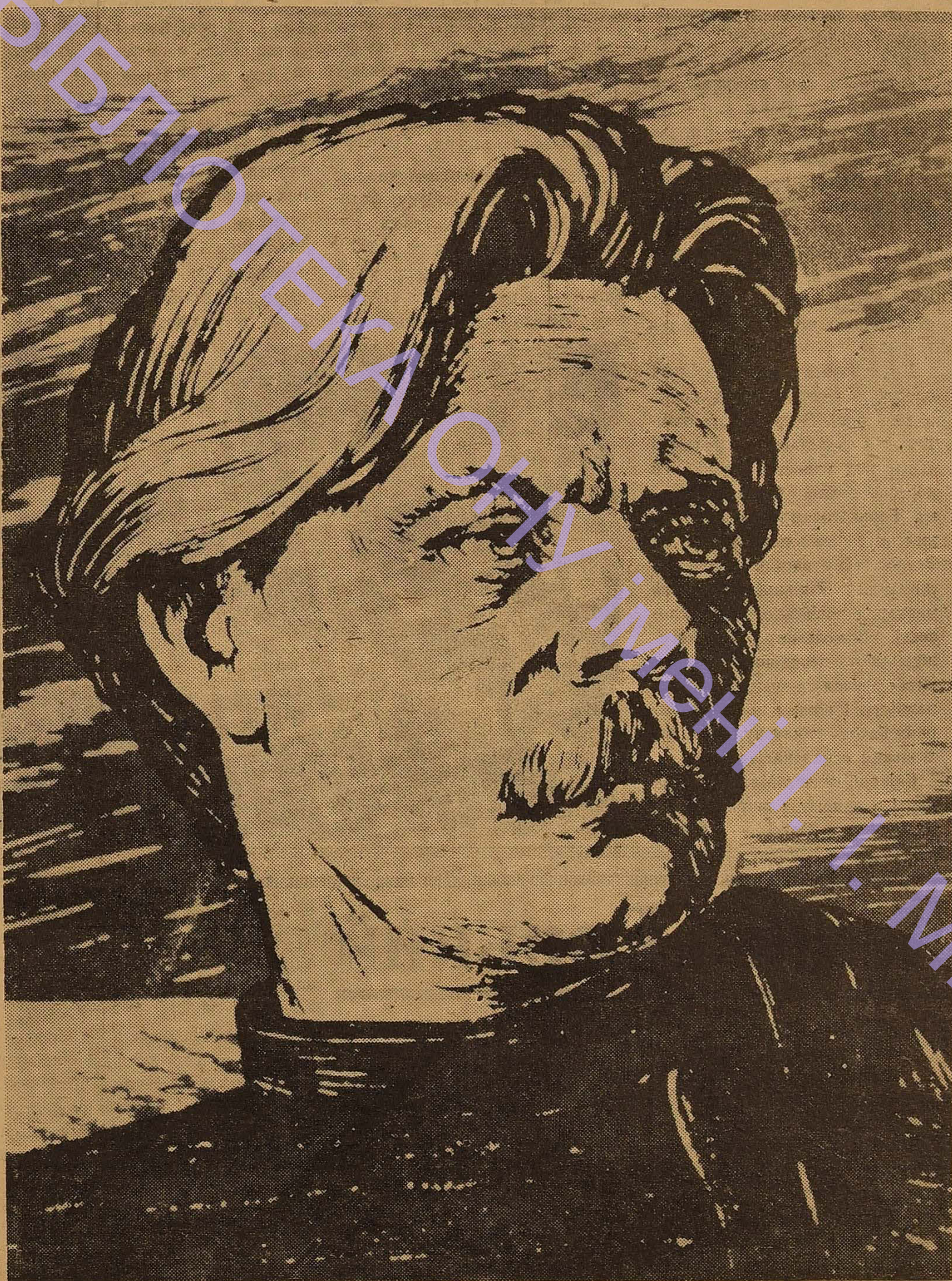
Величність та світове
значення понад 40-річної
творчої роботи М. Горько-
го полягає в тому, що во-
на стала художньою істо-
рією розвитку суспільних
сил Росії за декілька де-
сятиліть, історією народ-
ження і творення нового
суспільства та його куль-
тури.

Пафосом революційних
ідей просякнуті дожовтне-
ві твори Горького, найвід-
оміший з яких роман
«Мати» сприйнято було
як поему про нових героїв
історії. М. Горький пер-
ший у виразних образах
робітників-борців слові-
тив світові про прихід ге-
роя — творця історії.

Горький дав твори, які
розкривають величезні
творчі сили народу, які
показують ріст свідомості
мас, деградацію реакцій-
них класів, розпад лібе-
ральної буржуазії і які
стверджують майбутню
перемогу революції.

В книжках післяжовт-
невих років він прославив
радянську людину, госпо-
даря своєї долі, перетво-
рювача світу.

Життя М. Горького ося-
вала особиста дружба з
В. І. Леніним, який гаряче
любив його, допомагав
ідейному і творчому росту
письменника. Ленін бачив
в Горькому «величезний
художній талант і «най-
крупнішого представника
пролетарського мистец-

тва», який «міцно зв'язав
себе своїми великими ху-
дожніми творами з робіт-
ничим рухом Росії і всьо-
го світу».

Ставши на початку на-
шого століття головною
фігурою демократичного
табору літератури, Мак-
сим Горький виявився
основоположником літе-
ратури соціалістичного
реалізму. Він був органі-
затором літературних сил,
вимогливим наставником
і керівником радянських

письменників. Творчість
Горького, його виступи з
питань естетики, партій-
ності мистецтва сильно
вплинули на становлення
радянської та світової
прогресивної літератури.

Ім'я Горького — гро-
мадського діяча — відоме
всьому світові як ім'я ве-
личезного гуманіста, чий
голос на захист миру лу-

нає і понині. «Безсмертен
поет, чьи песни — трепет
серца его народа», — вва-
жав М. Горький.

Художник і громадя-
нин, Горький і сьогодні
допомагає нам в боротьбі
за виховання кращих рис
характеру будівника но-
вого суспільства, в роз-
критті «культури» капіта-
лізму.

«ГОРЬКИЙ — ВЕЛИЧЕЗНИЙ ХУДОЖНИЙ
ТАЛАНТ, ЯКИЙ ДАВ І ДАСТЬ БАГАТО КОРИС-
ТИ ВСЕСВІТЬОМУ ПРОЛЕТАРСЬКОМУ РУ-
ХОВІ».
В. І. ЛЕНІН.

В ЦІ ДНІ

КАФЕДРА історії російської
літератури разом з Оде-
ським відділенням товариства
«Знання» і творчими організаціями
міста в ці дні проводять велику
роботу у зв'язку з 100-річчям від
дня народження великого радян-
ського письменника Максима Горь-
кого.

Форми роботи різноманітні. Це—
цикли лекцій-концертів (цикл «Ве-
ликий художник нової епохи» в
Центральному лекторії міста), те-
матичні вечори на підприємствах і
у вузах, «Горьківські читання» на
філологічному факультеті, публі-
кація повідомлень, статей, посіб-
ників, наукові конференції.

На кожному факультеті універ-
ситету для студентів були прочи-
тані доповіді про великого проле-
тарського письменника. Група на-
ших викладачів—доценти П. Збан-
дучо, Д. Кондратьєва, Л. Чепур-
нова, кандидат філологічних наук
Л. Бурчак вже прочитали декілька
лекцій і в інших вузах Одеси. Зу-
стрічались викладачі університету
— доценти Л. Берловська, Л. Че-
пурнова, З. Запорожець, студент
філологічного факультету В. Бар-
суківський з робітниками підпри-
ємств міста.

Нещодавно відбулась науково-
теоретична конференція, присвяче-
на ювіляру, в стінах бібліотеки
імені М. Горького. Участь в кон-
ференції викладачів філологічного
факультету викликала глибоку по-
дяку присутніх, серед яких були
як постійні читачі бібліотеки, так
і ті, хто прийшов почути слово
про улюбленого письменника.

Конференцію відкрив директор
бібліотеки заслужений працівник
культури УРСР І. Мазуренко. До
виступаючих з інформаціями та
доповідями доцентів університету
Л. Чепурної, І. Дузя, Д. Конд-
ратьєвої, мистецтвознавця Л. Но-
воселицької, головного бібліогра-
фа бібліотеки Н. Касько приєдна-
лись читачі Т. Петріна та А. Ко-
зинець. Останній зустрівся з
М. Горьким на Капрі.

Цікавим було повідомлення гос-
тя з Києва, друга і соратника
видатного педагога А. Макаренка
— П. Колесси. Він познайомився
з М. Горьким тоді, коли великий
письменник приїхав на зустріч з
вихованцями Куряжа.

На закінчення було дано кон-
церт творчим колективом консер-
ваторії і акторами російського
драматичного театру.

1868

БУРЕВІСНИК РЕВОЛЮЦІЇ

ВІХИ ЙОГО
ЖИТТЯ

● Максим Горький (Олексій Максимович Пешков) народився 16(28) березня 1868 року в Нижньому Новгороді в сім'ї майстрового - червонодеревника.

● В 80-ті роки в Казані Горький ввійшов до народовчого гуртка, розпочав пропагандистську роботу. В 1889 році був заарештований і з того часу перебував під наглядом поліції.

● Вперше в пресі письменник виступив з оповіданням «Макар Чудра» (1892 р.) під псевдонімом «М. Горький».

● 1898 рік — знаменний в житті Горького: вийшло два томи його «Нарисів і оповідань». Успіх — небувалий.

В 1901—1902 роках Горький вів революційну агітацію в Нижньому Новгороді. Був арештований і висланий.

● В 1902 році М. Горького було обрано почесним академіком, але за розпорядженням Миколи II ці вибори були оголошені недійсними.

● 27 листопада 1905 року відбулась перша зустріч В. І. Леніна та М. Горького, що поклатя початок їх багаторічній дружбі.

● В травні 1907 року Горький був присутнім на V з'їзді партії, де з захопленням слідував за боротьбою Леніна і торжеством його ідей.

● В зв'язку з 40-річчям творчої діяльності в 1932 році М. Горький був нагороджений орденом Леніна.

● 17 серпня 1934 року під головуванням Горького відкрився I Всесоюзний з'їзд радянських письменників.

● М. Горький обирався членом ЦВК СРСР, депутатом Московської Ради.

● Горький помер 18 червня 1936 року. Його поховано на Червоній площі в Москві.

● За відомостями Всесоюзної книжкової палати на 1 липня 1967 року твори Горького видавались в СРСР 2691 раз загальним тиражем 107 653 екземплярів на 83 мовах.

В ЛИПНІ 1891 року, в період своїх мандрівок по Русі, Максим Горький прийшов з Аккермана до Одеси. Тут він прожив недовго, 2—3 тижні. Але й цього виявилось досить, щоб на все життя встановити зв'язок з приморським південним містом, його людьми.

Дні, прожиті письменником в Одесі, були важкими й гіркими. Рано-вранці він пристроювався до довгої черги людей, які за безцінь пропонували свою працю судновласникам. Весь довгий, жаркий день він розвантажував і навантажував судна в порту. Ночував в «баржані» — нічліжці одеської гавані (нині тут розташований портклуб). «Копоть каганца, махорочний дим спирал дихание, слепил глаза, — згадує про життя буття того часу одеський вантажник тов. Пержан. — Каторжний труд сильно изнурял Горького. Однак он помогал писать письма родным и близким, помогал добрым советом, теплым словом. Его любили за слова искренние и волнующие, им гордились, Максимычем. А по ночам у каганца он долго и старательно что-то вписывал в тетрадь».

Друкуються на сторінках одеських газет Горький почав в 1896 році. З травня по жовтень він надіслав до редакції «Одесских новостей» понад 60 кореспонденцій. Очіма Максима Горького передовий одеський читач зміг подивитись на Всеросійську виставку, цей величезний Нижньо-городський маскарад російської промисловості. З допомогою Горького-журналіста передовий одеський читач вчився за зовнішньою парадністю і шиком цього маскараду бачити гнилизну, бруд, хижацький оскал капіталіста.

Співробітничав Максим Горький і в одному з журналів, що видавався в Одесі, — «Жизнь

ІСТОРІЯ ОДНІЄЇ
ФОТОГРАФІЇ

Юга». Тут вперше побачили світ горьківські оповідання і нариси «В степу», «Ванька Мазін», «Зазублина».

З Одесою, її людьми Горького зв'язували сотні живих ниточок. Одну з них вдалося виявити зовсім недавно. 1 березня цього року на сторінках газети «Знамя коммунизма» була опублікована рідкісна фотографія, що зафіксувала зустріч на Капрі (Італія) великого пролетарського письменника (на фото — зліва) з відомим революціонером, одеситом Всеволодом Володимировичем Лебединцевим. Один штрих біографії

В. В. Лебединцева спонукає нас відтворити цю рідкісну фотографію і в нашій газеті: наприкінці 90-х — початку 900-х років Всеволод Лебединцев (на фото — в центрі) був студентом фізико-математичного фа-

культету Новоросійського (Одеського) університету. Його студентська наукова робота — «Порівняння способів визначення яскравості небесних світил» була удостоєна золотої медалі.

Учасника студентських заворушень початку 900-х років, Всеволода Лебединцева було виключено з університету. Однак, це не згасило його інтересу до назриваючої революції. І в 1905 році його кімната перетворилась в склад вибухівки. В його міській квартирі ховається потьомкінець К. Фельдман, а Одеська обсерваторія, співробітником якої він став, перетворилась на один з явочних центрів революційної Одеси.

Після поразки грудневого повстання 1905 року, В. В. Лебединцев був змушений емігрувати до Італії, де жив під ім'ям журналіста Маріо Каль-

віно. Тут, на Капрі і відбулась його зустріч з Максимом Горьким, в пам'ять про яку і була зроблена фотографія, що публікується.

Життя Всеволода Володимировича Лебединцева завершилось трагічно. В 1907 році він повернувся до Росії, щоб помститися за тисячі загублених царськими катами робітників, героїв першої російської революції. В лютому 1908 року його самого було страчено за організацію нападу на міністра юстиції Щегловітова.

Двадцятисемирічний В. Лебединцев — вчений, літератор, перекладач, музикант, який загинув в боротьбі з самодержавством, — став прототипом Вернера — героя «Оповідання про сім повішених» Леоніда Андреева.

Остання зустріч Максима Горького з Одесою та одеситами відбулась 17 травня 1933 року, коли письменник повертався на теплоході «Жан Жорес» з Італії на Батьківщину. Зустріч коротка, хвилююча, незабутня...

В. ФАБІАНСЬКА,

Рідкісна фотографія, що зафіксувала зустріч на Капрі (Італія) Максима Горького з революціонером-одеситом В. В. Лебединцевим.

Ленін і Горький

ТВОРЧИСТЬ Горького склалась в епоху пролетарської революції, обумовлювалася ідеями Комуністичної партії. Він міцно «зв'язав себе своїми художніми творами з робітничим рухом Росії і всього світу» (В. І. Ленін). Напередодні першої російської революції клич Горького «Безумству храбрых поем мы песню!» пролунав гімном подвигу, боротьбі. У заклик Буревісника — «Пусть сильнее грянет буря!» — відчутся розмах подій революції, що насувалася.

В 90-ті роки Горький сходиться з більшовиками: «Подлинную революционность я почувствовал именно в большевиках, в статьях Ленина, в речах и работе интеллигентов, которые шли за ним...».

В листопаді 1905 року при особистій зустрічі з В. І. Леніним Горький ще більше переконується в тому, що обраний шлях — правильний. Людина партії, Горький

активно виконував її бойові завдання. Коли розгорнулось грудневе збройне повстання, Горький разом з робітниками був на московських барикадах, на його квартирі зберігалась зброя.

За рішенням партії Горький в 1906 році їде за кордон. В Гельсінфорсі він зустрівся з В. І. Леніним. Зустрічі на Лондонському з'їзді партії, на Капрі, в Парижі, в Москві, в Горках зближували вожда пролетаріату і великого художника. Ідейна близькість росла з роками, відшліфовувалась в дружбу, взаємне збагачення. В особі В. І. Леніна Горький вбачав яскраве втілення духовної краси, синтез розуму і волі, неприборканої енергії і високої людяності, зразок Людини з великої букви.

У різноманітній галерії художніх типів, створених Горьким, великим відкриттям став образ людини партії, процес її формування. У першому в світовій літературі образі

робітника-революціонера Ніла з п'єси «Мищани» Горький висловив віру в здатність робітничого класу перебудувати суспільство, звільнити себе і людство від рабства.

Горький відобразив в романі «Мати», в п'єсі «Вороги» світове значення російської революції. Ленін назвав «Мати» «своєчасною» книгою, яка воістину стала підручником життя і боротьби для світового пролетаріату. В. І. Ленін цінував і спрямовував талант Горького. Він цікавився всім, що публікувалось письменником, багато художніх образів з його творів включав в свої статті і промови, розкривав їх життєвий зміст і революційну спрямованість. Він вводив Горького в гущу партійної боротьби, в політичне життя Росії, заохочував його брати участь в партійній пресі, радів кожній вдачі художника.

Ленін був «суворим вчителем і турботливим другом» для Горького, критикував його як соратника, однодумця, завжди вірив в його розум, тактовність, в життєвий досвід. І з допомогою Леніна художник зміцнювався на позиціях

більшовицької партійності.

Основоположник соціалістичного реалізму і перший класик радянської літератури, С. М. Горький все життя і творчість присвятив торжеству ленінської ідеї розкриття творчих сил людства: «Все — в человеке, все для человека!» До художнього вирішення цієї ідеї Горький йшов через образи Сокола і Буревісника, Данко і Павла Власова, Степана Кутузова і Рябініна.

Образ генія революції, творця партії, глави радянської держави і чудову Людину, людину з великої букви Горький створює в нрисі «В. І. Ленін». Правдиво і любовно він малює портрет Ілліча: «Коренастый, плотный, с черепом Сократа», на монгольського типу обличчя «ласково поблескивают удивительные живые глаза», вони «иронически улыбаются», «сверкают гневом». У Леніна «скупого, но сильный жест», мова його «скупа словами, обильна мыслью». Ленін «прост как правда». «Этот — наш!» — говорили про нього робітники. Він для них — друг і товариш. Силу людської чарівності Леніна

ГОРЬКИЙ У ПОЛЬЩІ

АВТОР цієї статті два роки працювала у Польщі в Лодзинському університеті на відділенні російської філології. В роботі аспірантського семінару, яким вона керувала, велике місце посідало вивчення творчості Горького. Ця стаття написана на матеріалі польської критики, присвяченої Горькому.

С ТОРІЧЧЯ О. М. Горького — основоположника соціалістичного реалізму, яке ми святкуємо в ці березневі дні, — свято світової культури. Ось чому на всіх мовах світу лунає з новою силою це всім знайоме й дороге ім'я.

В Польщу слава Горького прийшла перш, ніж пролунали його твори на польській мові. Уже в 1890 році в статті, присвяченій огляду новітньої літератури, Горький був виділений і відрекомендований як «першорозрядний новеліст».

Через рік — в 1900 році з'явилися перші переклади Горького польською мовою, а в 1903 р. почало виходити в Польщі перше зібрання його творів.

Нікого з російських письменників не приймали в Польщі так, як було прийнято Горького. Польська літературознавча думка зразу стала перед питанням — в чому сила феноменального голосу, що йде з Росії.

Якщо йти по лінії визначення провідних оцінок, даних польською критикою, то треба відзначити, що в основі своєї Горького зрозуміли і оцінили саме як художника-новатора, який зумів розкрити нові аспекти життя, показати небачених раніше героїв.

Лео Бельмонт, один з перших критиків Горького в Польщі, оцінив його як письменника, який звернув свій погляд на людей найнижчих соціальних прошарків, підкресливши в них благородство і духовну красу. М. Горький, писав критик, хоче сучасному поколінню «наповнити жили вогнем», він не вагається в силі, що бореться за нове в житті.

В міру розвитку творчої діяльності Горького і формування тих ідейно-естетичних принципів, які вели великого пролетарського письменника до мистецтва соціалістичної епохи, літературно-критична думка в Польщі поповнювалась новими спостереженнями, збагачу-

валась саме тими висновками, які по-новому розкривали творчість Горького.

До середини десятих років Горький вже був знайомий глядачам і читачам в Польщі як автор п'єс «На дні», «Міщани», а в 1908 році на польську мову були вперше перекладені фрагменти роману «Мати». Через два роки з'явилась книга польського літературного критика Владислава Яблоновського з дуже характерною назвою «Навколо сфінкса», в якій автор, характеризуючи Горького, писав, що поява Горького повинна відзначити епоху з тієї точки зору, що він, виступає в російській літературі від імені пролетаріату, який на повний голос заявив про свої права на щастя.

Дореволюційна польська критика, при наявності ряду спірних положень, зуміла зі всією точністю побачити в Горькому Буревісника революції, натхненного співця свободи, який саме цим привернув увагу не тільки російських, але й зарубіжних читачів.

Читачі сучасної Польської Народної Республіки широко шанують пам'ять про великого пролетарського письменника-художника нової історичної епохи.

Останнім часом з'явилося багато перекладів різних творів Максима Горького. В 50-ті роки виходило

десяти томне зібрання його творів. В пропаганді творів М. Горького брали участь також видні представники польської літератури, як письменник-революціонер Люціан Рудницький, прославлена письменниця Польщі Марія Домбровська та відомий далеко за межами своєї Батьківщини поет Юліан Тувім.

Горький в Польщі — це проблема багатогранна в своїй суті. Письменник, так сердечно прийнятий польськими читачами і літературною громадськістю, не міг залишитись за гранями розвитку польської літератури, формування її творчого методу.

Що стосується самого Горького, то наш письменник цікавився життям поляків, збирав літературу, яка відбивала історію, літературу і побут країни, дружив з видатними представниками польської культури (С. Жіромським більш всього), мріяв про широкий переклад польської літератури російською мовою. «Схиляюсь перед народом польським, — писав Горький Вільгельму Фельдману, польському критику і перекладачеві, — невтомному в його великій боротьбі за свободу, гаряче люблю польську літературу і був би безмежно радий познайомити російський народ з духовним життям його братів по крові».

Доцент Л. БЕРЛОВСЬКА.

Ілюстрація Кукринікси до твору С. М. Горького «Мати».

Ілюстрація Б. Дехтерева до твору О. М. Горького «Страсти-мордасти».

Ілюстрація А. Оя до твору С. М. Горького «Старуха Изергиль».

ОСТАННІЙ ДЗВОНИК

ДНЯМИ для четверокурсників-істориків пролунав останній дзвоник. Він сповістив, що скоро доведеться розлучитися з факультетом, розпочати нове життя.

В чотирнадцятій аудиторії відбулась урочиста зустріч викладачів з студентами-випускниками і першокурсниками. Від імені випускників студент В. Носульков вручив першокурсникам «Золоту булу», в якій були записані напутні побажання старших товаришів.

А студент Г. Бабченко палко подякував всім викладачам за їх зусилля, яких вони доклали, щоб якнайкраще передати нам знання.

Потім виступили викладачі Н. Калюшко, А. Балобаєв, П. Воробей, Б. Меломед, декан факультету — З. В. Першина.

...Пролунав останній дзвоник. Ми назавжди запам'ятаємо його.

Б. ВАСИЛЬЄВ.

ВІД УСІЄЇ ДУШІ

СТАЛОСЯ так, що я загубила значну суму грошей. Пошуки ні до чого не привели. І я, природно, була засмучена тим, що сталося.

Повернув мені хороший настрій комендант університетського студентського гуртожитку № 3 Петро Петрович Деркач. Він знайшов гроші і передав їх мені.

Ось і вирішила я написати замітку в університетську газету і від усієї душі віддячити Петру Петровичу.

Спасибі, хороша людино!

Л. СЕДОВА.

СПОРТ

Два дні

ПЕРШІСТЬ ВУЗІВ ОДЕСИ З ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ

ДНЯМИ на стадіоні СКА проводилась весняна першість вузів міста з легкої атлетики.

Сонце яскраво освітлювало святково прибраний стадіон, але сильний поривчастий вітер перешкодив спортсменам показати першого дня змагань добрі результати.

Студент нашого університету, член збірної олімпійської команди країни, майстер спорту Юрій Камаєв в цей день виграв біг на дистанції 60 метрів. Його результат — 6,8 сек. Другим на фініші був член збірної команди СРСР серед юніорів, студент ОПН Микола Трусов. Після першого дня зма-

гань в загальнокомандному заліку лідером стала команда педагогічного інституту. На другому — команда ОПІ, за ними — легкоатлети нашого університету.

І ось другий день цих захоплюючих змагань. Чи будуть зміни?

Починається біг на 110 метрів з бар'єрами. Його виграв Євген Мазепа, який випередив студента ОПІ Валерія Пігачова на груди. А результат у них один — 14,0 сек.

В стрибках у висоту першим був також представник педіну Потєбня. Третє місце зайняв студент нашого університету Г. Швець, взявши висоту 195 сантиметрів.

Студентка політехнічного інституту Г. Зарубіна — член збірної олімпійської команди СРСР —

в бігу на 80 метрів з бар'єрами показала непоганий для початку сезону результат — 10,8 сек.

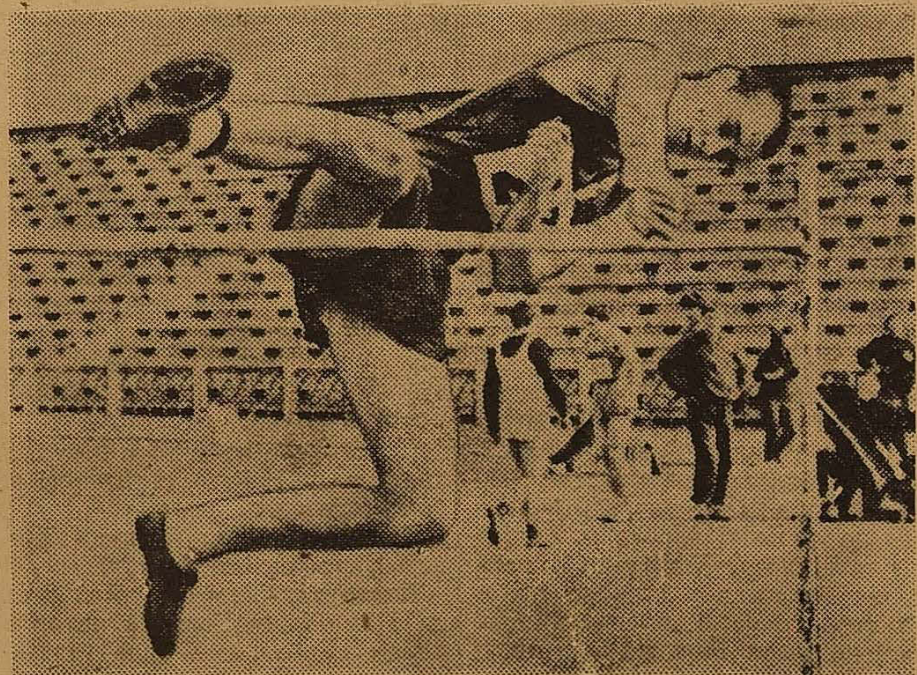
Наш Юрій Камаєв, виграв біг на дистанції 100 м. Його час — 10,5 — прекрасний результат.

За підсумками двох днів змагань перше місце завоювала команда педагогічного інституту. На другому — команда політехнічного інституту, а на третьому — команда університету.

Г. МЯГКОВ,
студент третього курсу
філфаку.

На знімках: зліва — стрибач Г. Швець, справа — переможець змагань в бігу на 100 м Юрій Камаєв.

Фото автора.

НОВІ КНИГИ

ФОНДИ наукової бібліотеки поповнились новими книжками українських письменників. Роман Леоніда Куличенка «Передгроззя» розповідає про те, що відбулося в причорноморських степах в грозове літо 1917 року.

В центрі повісті Семена Жураховича «Нам тоді було по двадцять» — герої і люди 30-х років. Васил. Козаченко в повісті «Блискавка» розповідає про трагічну історію однієї з невеликих підпільних комсомольських організацій, що діяли на окупованій території в роки Вітчизняної війни. Повість нагороджена премією імені Миколи Островського.

Постійна тема творчості Якова Баша — тема творчої праці — по-новому висвітлюється в його романі «На крутій дорозі», що є продовженням роману «Надія».

Почуття і мрії сучасників передані в книгах Євгена Гуцало «Поздний гром», Сергія Мушника «Повість північної прохідної».

В книзі «Сонячні гони» зібрано спогади про видатного українського радянського письменника Івана Микитенка.

Знайомтеся з новинами української літератури.

Є. САВЕЛЬЄВА.